

Petre Máté Soma

(A novella a Gödöllői Irodalmi Díj 2026 pályázaton a Gödöllői Ottlik kör különdíját nyerte.)

Pestre költözésünk napján elhatároztam, hogy zongorista leszek. A zene iránti szeretetemet lakásunknak köszönhettem. Tudniillik a mi panelházunk magas intellektuális körökből származott. Festetlen, karcsú falait naturalista szépségében mutogatta a magasból, és igen pökhendien tekintett le, az alatta elterülő városra. Egyébként volt is mire büszkének lennie, csengője minden csöngetéssel a Für Elise dallamait fújta a nagyvilágba. Én is itt hallottam először meg ezt a dallamot. Most is akárhányszor meghallom, mindig ház aljában megbúvó kicsiny csengő előadásában elevenednek meg, a zene motívumai fejemben.

– A ház és a lakója között a viszony intim! – Zökentett ki merengéséből a füstös mély hang. Egy kis emberke ült előttem. Alacsony kefebajszú, fején fekete keménykalap. Szemtelenül bámult rám, olyan könnyel ahogy a megfelelő saláta után szokás kutatni a piacon.

– Én vagyok a költöztető! – Közölte, és szélesen elmosolyodott.

– Egyszóval intim akárcsak a hitvesünkkel. Tudniillik minden hely és tárgy, más és más viszonyrendszer alapján kapcsolódik hozzánk. Vegyük például szerető nagyszüleink kertjét, vidéki kis falak fehér vályogház. -Szentimentális mosoly terült el a kövérkés arcon. -A nyárikonyha és cigaretta, illata. -Persze egy kotnyeles high intellektuell lélekbúvár, itt rögtön közbeszólna:

– Kérem uram az ön viszonyát a házzal, az ott lakóhoz fűzött, érzelmi kötődés határozza meg, mely érzést az agy ráprojektálja, az élettelen objektumra. Animizmus ez kérem, semmi több.

– Mi helyeslően bólogatunk, de ugye édesfiam, tudjuk, hogy ez számárság! – kacsintott rám cinkosan. – Az élettelen objektumokkal való kapcsolat, olyan élő és valóságos, ahogy mi itt most beszélgettünk. Itt már olyan természetellenesen széles vigyor terült el pufók arcon, hogy egy pillanatra azt hittem, hogy kettészakad.

– Mi több minden ház, kert, sufni, pince és padlás egyedi személyiséggel rendelkezik.

– Namármost tud követni?

Hallgatásomat helyeslésnek véve folytatta

– Az ön 8 emeleti 32 számú lakása igen boldogtalan magával. Elhanyagolja mondja, így szeretne kiköltözni. Hát ezért vagyok én most itt. Ezzel egy papírost nyújtott felém, mi az imént biztosan tudom, nem volt szélesen gesztikuláló kezeiben. A kiköltöztetést kérvényező nyomtatvány, minden kétséget kizáróan eredeti volt, a főosztály vezető aláírása is ott virított a megfelelő kis sarokban.

– Nem értem kérem, ez csak tévedés lehet. Nekem egyáltalán nem áll szándékomban költözni. Hebegtem értetlenül.

– A világért se aggódjon kedves uram, a lakás költözik hát nem hallotta, önnek a kisujját sem kell mozdítania!

Megbolondult, vagy részeg lenne? – Villant át az agyamon. Ez az én szerencsém, pont egy ilyen alakkal kellett egy kocsiba kerülnöm. A korom út sarkán a villamos zökkenve megállt. Az emberke fürgén felpattant, és karon ragadva engem, vonszolni kezdett a lakásom felé.

– Na de kérem uram, hát, hogy képzeled mit csinál? De alig, hogy ezt kimondtam máris a házunk kapujában találtam magam, csodálkozva bámultam. Hogy lehet ez? De a kis ember nem hagyott sokat töprengeni, már benn is volt, és onnan integetett felém kövér kezével. A házba belépve linóleum és fa keverékéből álló tompa illat fogadott, a délutáni nyugalomát töltő, szocialista kispolgár kipárolgása. Az öreg a lift felé kezdett vonszolni, és közben csak zengett mély baritonja a lépcsőházban.

– A lift a legszebb és legmeghittebb része a háznak, maga a mechanikus csoda! Illata a házéhoz hasonló, de kifinomult orrú ember érzi a különbséget, és tudja, hogy az illat itt a legnemesebb. Ekkor már biztos voltam benne, hogy örült. Befejezte szónoklatát, betuszkolt a liftbe és becsapta mögöttem az ajtót. A lift anélkül, hogy kiválasztottam volna a megfelelő emeletet, először lassan majd később szédületes sebességgel kezdett száguldani. Az emberke hangja a lift kis hangszórójából folytatta monológját, szenteskedő hangon: -Ez egy kicsiny szentélye a hatalmas épületnek, ahol a fáradt lakó megpihenhet, áldozhat és imádkozhat. Majd, ha eljön a pillanat kilép, és szembe találja magát életének következményeivel, mennyyel és pokollal. Ezt minden esetben csak a kilépés után tudhatja meg a kedves lakó. Imádkozz fiam imádkozz, mert szükséged lesz rá! Hirtelen reccsenés, és a hang elnémult. A lift továbbra is szédületes sebességgel száguldott felfelé. Én szememet most következetesen, a pirosan világító vészcsengőre szegeztem, és magamban imádkozni kezdtem. Újabb reccsenés és a hangja, betölti a liftet. -Az emelkedés nem a mennybemenetel jele. Ohó nehogy elhiggye a kedves lakó! Az emelkedés és süllyedés, az üdvözölni kívánó lélek szempontjából igen mellékes. A hang, megint elhallgat. Minden erőmmel a vörös kis csengőre koncentrálok, közben imákat mormolok, amiket még anyámtól tanultam. Hirtelen zökkenés, puffanás és a lift megáll. Kilépek a zölden világító linóleum padlóra, a folyosó a megszokott képét mutatja, de mintha egy kicsit elmozdult, kizökkent volna mindennapi tengelyéből. A harminckettes szám az ajtómon is a helyén, vagy talán mégsem? Egy kicsit arrébb csúszott az is. Belépek minden a jól ismert hangulatával fogad, balra a konyha jobbra fürdő, és tároló. A poros kis nappali is a jól megszokott, de a délutáni lidércnyomás az emberkével, és az az érzés, hogy a világ kimozdult jó megszokott helyzetéből nem hagy megnyugodni. A kép a falon, ami egy tengerpartot ábrázol, élesebb, mint ahogy megszoktam, és pont ez olyan furcsa. Minden olyan éles és valóságos, de eközben homályosan kezd körülölelni. Szorosabban egyre szorosabban. A szúrós ágytakaró, és vekker, ami annyit űzte hajszolta munkába szegény apámat, mind közelebb huzakodik, és lassú körtáncot kezdenek járni. Ekkor érzem csak, hogy a kanapé süllyedni kezd alattam, nem bírok mozdulni, és a tánc ritmusában, először a vekker ugorja át tudatom küszöbét, majd a polcon sorakozó kis ólomkatonák kezdenek masírozni, a számon keresztül lényegem felé. A katonákat apám gyűjtötte, azt hiszem a fémes minőségük miatt érzett testvériség készítettethette erre. A fémes íz egészen betölti a számát. Miután a szobák kiürültek kezdem érezni, hogy a szoba kiüresedésével lassan kezdem én is üresedni. Most komótosan a konyha következik, és kezdi el berendezni magát. Iszonyattal ébredtem rá, hogy a lakás lassan befejezi a költözködést, és akkor én nem leszek más, mint egy kitöltött tér, és mint ilyen minden lehetőségétől megfosztott objektum. Már csak a nagy falitükör, és vele együtt, a fürdőszoba maradt hátra. Amikor eléem állt megláttam a tükörben az arcomat mely kicsi volt, átlagos és kiüresedett, minden ízében egy realista ember arca, szomorúság fogott el, és ekkor észrevettem, a szemem mélyéből eltűntek a jelentéktelenség motívumai. Helyükön a derű egy kis szilánkja ragyogott, és ez ragyogás valami mást is megvilágított a tükörben, egy ablakot, amit a nappali felejtetett ott a nagy költözködésben, rohanni kezdtem felé és gondolkodás nélkül átvetettem magam a párkányon, zuhanni kezdtem a magasból. Zuhantam, és minden zuhant a vekker az ólomkatonák, a konyha és a nappali. Éreztem én is kizuhantam önmagamból. Tudtam csak egy pillanat, hogy a sűrű betonba csapódva örökre elmerüljek. De becsapódás még egy ideig elmaradt, és a süvítés mögül egy ismerős dallam hangjai bújtak elő, a Für Elise most nem a ház előadásában szólt. A zene tiszta valójában csendült meg bensőmben. A hangok gyengéden feloldották testem falait, és már nem zuhantam, hanem szabadon repülhettem a hűvös pesti éjszakában, hátrahagyva a magas házak sötét sziluettjét.